СВОБОДА
УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 54. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 7. марта, 1925. VOL. XXXIII. No. 54. Jersey City, N. J., Saturday, March, 7, 1925. THREE CENTS

Келоґ думає вести далі політику Гюза.

ВАШИНҐТОН, 5. марта. — Нині заприсяжено двох нових членів кабінету міністрів Кулиджа, а то секретаря стейту Френка Б. Келоґа та секретаря рільництва Віліема М. Джардина. Заприсяження доконано в присутности Чарлза Гюза, попередника Келоґа.

Новий секретар стейту Келоґ заявив ґазетярам, що мали з ним першу розмову, що він не думає зміняти головного напрямку політики свого попередника, але задумує її продовжати.

Не заприсяжено нині нового ґенерального прокуратора (міністра судівництва) Ворена, бо його не затвердив сенат. За сю номінацію ще буде певно вестися довша боротьба в сенаті.

РЕПУБЛИКАНЦІ ВИКИДАЮТЬ ПОСТУПОВЦІВ.

ВАШИНҐТОН, 5. марта. — Републиканські члени обох палат конґресу розглядали нині на своїх зборах кандидатів на ріжні комісії в слідуючім конґресі. При встановлюванню кандидатів, які очевидно будуть вибрані, бо постановляючі кандидатів мають більшість в конґресі, поминено зовсім всіх тих републиканців, які при послідних виборах виступали проти правильних републиканських кандидатів. В той спосіб відсунено партію Ла Фолета від усякого впливу в комісіях.

СЕНАТОРИ ПОГОДИЛИСЯ З ДОСОМ.

ВАШИНҐТОН, 5. марта. — Після нападу Доса, нового президента сенату на правила ведення сенатових нарад, який викликав богато спротивів серед сенаторів, сенат скоро погодився зі своїм новим предсідателем, а провідник демократів у сенаті, сенатор Андервуд, навіть поставив внесення, щоби правила нарад у сенаті змінити після рад Доса. Се внесення викликало велике здивовання в сенаті.

ЗМЕНЧУЮТЬ ЧИСЛО УРЯДНИКІВ.

ВАШИНҐТОН, 5. марта. — Военний департамент постановив відправити 450 урядників, з відділу бонуса, бо прозьби напливають вже в щораз менчім числі, і сі урядники стали непотрібні.

КОНҐРЕС УХВАЛИВ ВИДАТКИ НА ПІВТРЕТЯ МІЛІЯРДА ДОЛЯРІВ.

ВАШИНҐТОН, 5. марта. — Після обчислень уряду, конґрес ухвалив на своїй сесії видатки на загальну суму 2 міліярди 669 міліонів долярів.

СЕНАТ ЗАТВЕРДИВ СТАРОГО ПОСТМАСТЕРА.

ВАШИНҐТОН, 5. марта. — З огляду на те, що закон означає, що каденція врядовання постмастера виносить 4 роки, президент Кулидж відослав до сенату справу затвердження знова на се становище дотеперішного начальника почтового уряду Гарі Ню. Сенат затвердив його сейчас без ніякої дискусії.

Другі члени кабінету президента задержують уряд так довго, доки се подобаеться президентови.

ГЮЗ РОЗСУДЖУВАВ ГРАНИЧНИЙ СПІР.

ВАШИНҐТОН, 5. марта. — Послідним урядовим актом уступаючого тепер секретаря стейту Гюза було розсудженне граничного спору межи трома південно-амириканськими републиками: Бразилією, Перу й Колумбією. В його присутности представники сих держав підписали угоду, що будуть придержуватися сеї границі.

СВАРКА ЗА ДЕРЖАВНІ БОНДИ.

ВАШИНҐТОН, 5. марта. — Секретар скарбу Мелон виступив з острою критикою спеціяльного комітету конґресу, що розсліджував закиди всяких надужить та обманьств з державними бондами.

Проти сеї заяви виступив сейчас конґресмен Кинґ, котрий подав до ґазет заяву, в котрій каже, що департамент скарбу видно надіявся від комітету вибілення, а тепер лютиться, коли його не дістав.

БІЙКА З БОЖЕВІЛЬНИМИ.

БЕЛЕФОНТЕН, Огайо, 5. марта. — Коли шериф Вулі з 5 заступниками прийшов арештувати двох братів Репів, які мають бути божевільні, сі отворили огонь на урядників і здалися лишень по довгій боротьбі. Мали вони збожеволіти від смерти матери два роки тому.

КРОВАВА БІЙКА ЗА ЮНІЮ.

ВЕРА КРУС, Мексико, 5. марта. — Підчас відвідин стейтового ґубернатора на одній фармі прийшло до бійки межи фармерськими робітниками зорганізованими в фармерську юнію, а робітниками, противними такій юнії. В бійці погиб один робітник, а 2 віднесли тяжкі рани. Треба було аж визивати війска на розоруженне бючихся.

ПРОГРАМА
XVI. ГОЛОВНОЇ КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА
КОТРА ВІДБУДЕСЯ
почавши від 6-го квітня 1925 р.
в Seneca Hotel, Rochester, N. Y.

В понеділок, 6-го квітня 1925 р. о год. 8-ій рано відправиться торжественна Служба Божа а відтак панахида за померших членів У. Н. Союза, в Укр. гр.-кат. Церкві в Рочестер, Н. Й.

На Богослуженє обовязані явитися всі Головні Урядники У. Н. Союза і всі Вп. Делегатки і Делегати.

Точно о год. 1-шій по полудни, всі Гол. Урядники і всі Вп. Делегати і Делегатки, мають явитися в конвенційній гали в висше названім готели, де розпічнуться конвенційні наради після слідуючого порядку:

1. Отворенне Конвенції Головним Предсідателем У. Н. Союза.
2. Справозданне Верифікаційної Комісії.
3. Вибір Предсідателя Конвенції, двох Заступників і двох Секретарів.
4. Вибір отсих Комісій:
   а) Комісія Просьб і Скарг з 5-х членів.
   б) Комісія Виборча з 5-ох членів для переведення вибору Головного Уряду У. Н. Союза.
   в) Комісія Пресова з 3-ох членів, для інформовання місцевої Преси дотично Ковенції і Організації.
5. Справоздання Гол. Урядників У. Н. С.:
   Справозданне Головного Предсідателя;
   " " Містопредсідателя.
   " " Містопредсідательки
   " " Рекорд. Секретаря
   " " Фінанс. Секретаря
   " " Касієра
   " Менаджера Свободи
   " Редакційного Комітету
   " Головної Контрольної Комісії.
6. Справозданне Шконтруючої Комісії.
7. Дискусія над справозданнями.
8. Справозданне Статутової Комісії, дискусія і ухвали.
9. Назначенне висоти бондів і платні Головного Уряду.
10. Вибір Головного Уряду.
11. Справа Органу Свободи.
12. Справозданне Комісії Просьб і Скарг, дискусія і ухвали.
13. Внесення і ухвали для добра Організації.
14. Назначенне місця на слідуючу Конвенцію У. Н. Союза.
15. Замкненне Конвенції.

Дано в Джерзи Сіті, Н. Дж., дня 15-го лютого 1925 р.

ЗА ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗА:

С. ЯДЛОВСЬКИЙ, Головний Предсідатель.
І. КАШТАНЮК, Гол. Рек. Секретар.
Р. СЛОБОДЯН, Гол. Фін. Секретар.
В. ЛЕВЧИК, Головний Касієр.

ДИТИНА ДІСТАЛА $20,000 ВІДШКОДОВАННЯ.

Ню Йорк, 5. марта. — Лава присяжних суддів признала 4-літній дівчині Рут Апелґейт 20,000 долярів відшкодовання За вкушенне коня. Кін належав до одної фірми і стояв при хіднику; як дитина переходила попри нього, він її сильно вкусив. Батько дістав теж відшкодованне в сумі 500 дол.

ЗА КОНФІСКОВАННЄ БУТЛЕҐЕРСЬКИХ КОРАБЛІВ НА МОРЮ

Ню Йорк, 5. марта, — федеральний суд признав що захопленне налодованого горівкою корабля навіть поза 12-милевим обрубоб є правним. Суд опирає правність такої конфіскати на тім, що корабель мав намір виладувати горівку в Злучених Державах; тому се не має робити ріжниці, що корабель захоплено поза 12 милевим обрубом.

ХОЧУТЬ ЗАВЕСТИ, ЩЕ СКОРШУ ВОЗДУШНУ ПОЧТУ. МЕЖИ НЮ ЙОРКОМ А ШИКАҐОМ.

Ню Йорк, 5. марта. — Почтовий уряд збирається завести в короткім часі воздушну поспішну службу межи Ню Йорком а Шикаґом, так, щоби почтові посилки могли відбувати сю дорогу за ніч.

ЛІЦИТАЦІЯ АВТОҐРАФІВ.

На недавній ліцитації автоґрафів славних людей в Парижі, автоґрафи королів продано за далеко менчі суми, аніж автоґрафи письменників. Автограф Карла VI. продано за 1000 франків, автограф його правнука Карла VIII. тільки за 225 франків, а Люіфилипа за 45 франків. За те рукопись Скарлаттія досягла суми 2000 франків, а шість листків поета Жана Моро 2.900 франків.

ПОЛЬЩА НЕ МАЄ ПОЧТОВИХ ПРАВ У ДАНЦІҐУ.

Високий комісар Ліґи Народів видав 4. лютого рішенне в справі польської почти в Данціґу, яке каже, що польська почта в Данціґу призначена виключно для польських урядів в Данціґу і не має права удержувати почтові уладження поза централею на пл. Гевелія. Польський уряд протестує в Лізі Народів.

БУДОВА НОВИХ ЗАЛІЗНИЦЬ.

В польському міністерстві залізниць покінчено переговори з ґрупою підприємців у справі концесії на будову й експльоатацію залізничої лінії Заглембе-Щебришин-Ґрубешів-Ківерці (около 140 км.) і Холм-Ґрубешів-Сокаль (около 110 км.). Будову тих залізниць має фінансувати англійська фірма „Армстронґ".

ВБИЙНИКИ О. ДУРКОТА СТАНУТЬ ПЕРЕД НАГЛИМ СУДОМ.

В жовтні м. р. вбито в Коршеві біля Рави Руської пароха о. Дуркота. Тепер у жовківськім повіті придержано двох небезпечних бандитів братів Судолів. Поліційно слідча експозитура сконстатувала, що вони вбили о. Дуркота. Вони й призналися до злочину. Дня 13. січня с. р. хотів їх арештувати постерунковий Новак із Кристинополя. Вони його розброїли, а кріс переховували в гробниці на кладовищі в Жовкві. Доконали також богато інших бандитських нападів в околиці. Перевезено вже обох до Львова. Наглий суд над ними відбудеться в найблизших днях.

ЗАГАДОЧНИЙ СОН.

У місті Троя у Франції трапився дивний випадок сну. Молода жінка спала на протязі чотирох днів, і лікарям, які стежили за нею, не вдалось розяснити сну ніякою недугою чи иншою зовнішною причиною. Вона була зовсім здоровою.

АРЕШТОВАННЯ КРАСНОГО.

Політична поліція у Варшаві арештувала під замітом шпіонажі на користь совітів Пінхос Красного бувшого міністра Петлюри до жидівських справ.

Чічерін про закордонну політику СССР.

ТИФЛІС, столиця Грузії, Кавказ (під московською окупацією) 5. березня. — Члени всеросійського („федерального") совета і російські урядовці вже зїздяться сюди на березневу (мартову) сесію.

Поїзд з урядовцями задержався (на південний схід від Тифліса, над Каспійським морем), де місцеві большевики уладили для них віче.

На сьому вічу промовляв комісар закордонних справ Григорій Чічерін, котрий говорив про заграничну політику. Він казав, що Англію найбільше обходить російська (азербайджанська, не російська) нафта в Баку. Про Францію сказав, що вона склонна до порозуміння із советською Росією, але тоді погодитись щодо довгів. Франція хоче, казав він, 30 міліярдів золотих франків, а большевики кажуть, що Росія винна їй усього 12 міліярдів золотих франків, і що і з того 30% повинні заплатити балтійські держави.

Про взаємини з Німеччиною сказав, що вони добрі і будуть тривкі, дарма, що нераз виринають малі непорозуміння, як от недавно німецький сталевий промисл протестував проти віддачі манґанця з Грузії (манґанця вживають у виробі сталі) нюйорському міліонерови Герименови, або як німецька влада протестувала проти сього, що Сталін (Джуґашвілі), хотяй член большевицького уряду, підписує Зіновеву (Апфельбавмови) його відозви від „комінтерна" (московського „комуністичного інтернаціоналу"). Але все те, казав, вирівнається і взаємини будуть добрі.

Вкінці Чічерін запевнив вічевиків, що Росія в добрих зносинах з Туреччиною і Персією, а особливо з Монґолією, та що Монґоли найбільше з усіх народів зблизились до Москалів і їх комунізму.

ПРОТЕСТ ПРОТИ ВИКЛЮЧЕННЯ ПОСЛА.

ЛОНДОН, 5. березня. — Англійський парлямент ухвалив нині 245 голосами проти 119 голосів виключити соціялістичного посла з Шотляндії, Дейвиса Керквуда, за се, що перервав промову міністра закордонних справ Остена Чемберлейна.

Проти сього запротестував провідник Партії Праці Джеймс Ремсей Мекданелд, кажучи, що парлямент не трактував посла Керквуда справедливо. Відтак для протесту він вийшов із салі засідань, а за ним усі посли Партії Праці.

КАЙО ХОЧЕ НОВОГО ЛАДУ В ЕВРОПІ.

ПАРИЖ, 5. березня. — Вчера був Йосиф Кайо гостем на обіді заграничної преси.

Він виголосив промову, у якій поперед усього пригадав кореспондентам, що вони повинні вислухати кожду сторону, а не ставати по жадній і брати участи у внутрішніх спорах країни, де вони гостями.

Далі сказав, що його обвинувачено несправедливо, буцімто він ставився ворожо до Англії або Америки. Сього, казав він, ніколи в життю він не робив, а навпаки, старався, аби довести до найтіснійшого порозуміння між Англьо-Саксами (Англійцями й Американцями) і Латинянами (Французами й Італійцями). Тепер, на його думку, британський міністер закордонних справ Чемберлейн продовжує лиш його політику, коли хоче до справи европейського мира втягнути і Німеччину. Се конечне, по ого гадці, задля відбудови й удержання цивілізації Европи.

Мусять зійтися, казав Кайо, побідники з побідженими і завести новий лад в Европі. До сього, казав, можуть стати разом националісти з інтернаціоналістами.

Його питались кореспондети про справу міжаліянтських і американських военних довгів. На се Кайо відповів, що на його думку Франція може сплатити лише товарами, як сплатила була Америка позичку Франції з часу революції проти Англії.

ФРАНЦУЗИ „ПОМОЖУТЬ" АМЕРИЦІ.

ПАРИЖ, 5. березня. — Французькі політики кажуть, що вони хотять запевнити „мир" (верховладу) в Европі, який лежить також в інтересі Америки, бо він її дорого коштував. Небезпекою для сього мира, кажуть вони, є Німеччина. На війну з нею, кажуть вони, Америка видала 25 біліонів долярів і посилала 2,000,000 війска. Сим коштом вона здобула, кажуть, „мир" для Европи (верховладу для Франції і тепер мусить його боронити, а Франція їй... поможе.

САМОВБИЙСДВА У ВІДНІ.

ВІДЕНЬ, 5. березня. — В лютому сього року було у Відні 170 самовбийств, про які повідомлено міську владу. Причиною теперішнє лихоліття і злидні.

До УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА Принимається в Січни, Лютім і Марті
БЕЗ ВСТУПНОГО
СТАРШИХ МУЩИН, ЖЕНЩИН як рівнож і ДІТИЙ.
Користайте з Нагоди Продовження Ювилейної Кампанії!
Вступайте в Члени Українського Народного Союза.

ЮВИЛЕЙ Т. Г. МАСАРИКА.

Серед тисяч привітань, які сьогодня будуть зложені президентови чесько-словацької републики, проф. Томі Масарикови з нагоди 75-ліття його народження, не повинно бракувати слів признання і з української боку. Признання — Славянинови і великій людині.

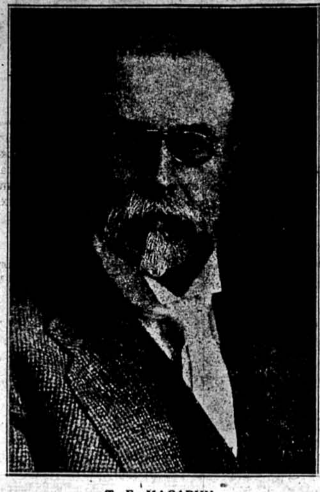
Можна бути великим сином свого народу, але не розуміти визвольних змагань братніх народів. Можна задовольняти обидві ці вимоги, але не вносити нічого цінного в скарбницю загальнолюдського духа. Масарик щасливою нагодою сполучує в собі всі три властивости, і тому його ювилей увінчаний найбільшим успіхом особистого життя, є разом з тим святом загальночеським, загальнолюдським.

Коли є нині на світі щаслива людина, то се Масарик. Вивести свій нарід з пустині неволі; вступити з ним в обіцяну землю золотої свободи; приняти з його рук вінець переможця; затримати в своїх руках найвисший провід над ним до останнього свого віддиху — і до того в такім глибокім віці бути ще таким молодим, свіжим і бадьорим, цього щастя не зазнав майже ніхто з великих людий, починаючи від біблійного Мойсея і кінчаючи нашими сучасниками. Де тепер Вилсон, Клемансо, Лойд Джордж, Ленін, Петро сербський, Венізелос?... Один Масарик стоїть як кремезний дуб, що своїм корінном глибоко вріс у рідну землю.

Та доля не нагороджує недостойних. Коли вона обрала Масарика своїм улюбленцем, то він сього вартий. Коли простежити його життє від першого свідомого життя донині, то се буде одна-однісінька рівна, пряма й неухильна лінія. Ті ідеали, з якими він вступив у свідоме життє, він зберіг непорушними й незаплямованими. Чи був він професором, чи послом, чи міжнародним дипльоматом, чи президентом, — він усе був вірний самому собі і своїм ідеалам. І се не випадок, що він вийшов переможцем і дожив до свого найвисшого тріюмфу. Хто чесно бореться за чесну справу, а разом з тим посідає потрібну витривалість, той мусить перемогти.

З нагоди того свята слід пригадати ту велику матеріяльну і моральну поміч, яку нині дає Чехо-Словаччина богато тисячам наших вигнанців. Зі всіх великих політиків сучасного світу один лише Масарик спромігся так далеко заглянути вперед, щоб оцінити майбутню ролю України та українства. Тільки він один зрозумів, що мале зернятко добра, посіяне братніми руками на українському ґрунті, незабаром дасть стократний і тисячкратний урожай. І така твереза, реалістична поміч для українського народу тисячу разів милійша іціннійша, ніж була-б поміч благодійна, милосерна, основана тільки на сентименті.

М. М.

Т. Г. МАСАРИК.

Гр. Наш.

Т. Г. МАСАРИК НА УКРАЇНІ

(З ювилейного збірника, виданого в честь Т. Г. Масарика Українським громадським Комітетом у Празі).

„У Росії й на Україні серед чехословацьких орґанізацій боролися дві течії: поступова й консервативна. Спершу ця ріжниця була мало помітною, але що далі більшала. 28 вересня р. 1914 Чехословаки в Київі згуртували доброохотну дружину. На Софійському майдані після 300-літньої перерви замайорів уперше прапор національного чехословацького війська, не підлеглого Габсбурґам. Царський уряд косо дивився на розвиток демократичної думки серед Чехословаків та на републиканську діяльність Т. Масарика, якого обвинувачувано за анґльофільство, і не дозволяв Чехословакам розвинути своєї справи.

Консервативна частина Чехословаків, щоб здобути царську ласку, одмежовувалася від Т. Масарика і намагалася зробити Росію осередком всього чехословацького руху, пропаґуючи царя, як майбутнього короля чеського; поступова-ж частина з тим не годилася й визнавала необхідним обєднаннє всього закордонного чехословацького руху в руках Паризької Народньої Ради, на чолі якої стояв Т. Масарик. В умовах тогочасного самодержавного режиму перемогла консервативна течія, яка головою „Союзу чехословацьких орґанізацій в Росії" обрала п. В. Вондрака (власника готелю „Прага" в Київі).

Знаючи настрої російського уряду і беручи на увагу технічну незручність керувати всім закордонним рухом з Росії, Т. Масарик не їхав туди, а вислав тамтешнім Чехословакам листа в якому бажав тогочасному їхньому зїздови в Київі найбільшого успіху і закликав до єдности та боротьби за самостійність чехословацької держави.

*

Боротьба між поступовою та консервативною течією чехословацького громадянства в Росії й на Україні, після того, [illegible] ла велика кількість Чехословаків, збільшилась. Російський уряд на чолі з премієром Штюрмером хотів використати чехословацький рух в інтересах московського самодержавія. „Штюрмер каже Т. Масарик— пропонував нам гроші й хотів зужиткувати нас для чорносотенної пропаґанди проти Анґлії й Франції, щоб ті держави не втручалися в славянські справи. Коли-ж ми на те не погодилися, почав Штюрмер вести проти нас кампанію брехні, інтриґ і підступів. Твердив, що я „західник", живу в Лондоні й працюю за гроші для Анґлії і т. и."

Тільки революція р. 1917 змінила поволі це становище 7-го березня р. 1917 на фронті відбулися збори чехословацької бриґади, які привітавши російську революцію, оповістили „землі корони чеської", Чехію, Мораву, Шлезьк, Словаччину, Лужиці і Кладське за одну незалежну державу", „професора Т. Г. Масарика тимчасовим диктатором самостійної чехословацької держави, а Народню Раду в Парижі під його головуванням за тимчасову владу", якій і склали присягу вірної служби.

6—14 квітня відбувся в Київі зїзд представників чехословацьких орґанізацій і громад полонених, які надали чехословацькому рухови новий революційний зміст. Іменем народу зїзд оповістив війну Австро-Угорщині, визнав чехословацьку Народню Раду в Парижі з Т. Масариком на чолі за верховний орґан чехословацької революції, обрав її Виділ для Росії, в складі 30 осіб з головою Б. Чермаком і секретарем Ю. Клецандою, а веденнє усіх місцевих справ передав „Союзови чехословацьких орґанізацій", головою якого обрано було Масарикового прихильника дра В. Гірсу.

*

16. квітня Масарик приїхав до Петербургу, а 19. липня він виступив на зборах Чехів і Словаків у Київі. У Росії та на Україні Т. Масарик працював для найшвидчого створення чехословацького війська. Гуманіст став творцем армії. Пояснив це тим, що „Коли на мене нападе в лісі розбишака, а я захищаючись, його вбю, то чи злочинець я? Чи на тім самім моральнім ступні, що й він, котрий хотів мене убити? Ми боронимося проти німецького насильства, австрійського пригноблення, а підчас оборони дозволено й убивати"... „Я ніколи не нацькував на Німців — казав він підчас одної промови в Київі, — але як побачив їх насильства, коли вішали і стріляли наших людий дома — то рішив, що мушу бути на боці тих, хто воює з Австрією, мушу бути вояком на свій спосіб..."

Підчас відвидин чехословацьких дружин у Полонному та у Баришполі в серпні р. 1917 Т. Масарик казав: „Австрія кинулася на малу Сербію. То був злочин. Оповістили війну без нас і проти нас. В цім також злочин. Чеські вояки мусіли стріляти на своїх братів. В тому найбільша зрада. В дома Австрія покарала понад 60.000 наших братів. Все те кличе до помсти... Я сам, признаюсь, довго вірив, що можна Австрію перетворити в державу, збудовану на демократичних засадах. Але вже р. 1907 побачив, що нема чого чекати від Австрії. Од тієї доби став в рішучу опозицію до закордонної політики, яку вела Австрія; став проти орґанізованого насильства, проти фальші й брехні... Вірте, браття, умерти не так страшно. Смерть отут на полі бою є чесна смерть, краща, ніж смерть од голоду і вязнення у Габсбурґів. Ми переможемо, а тому до побачення у вільній Чехії і вільній Словаччині"!

*

Після повстання ґен. Корнилова проти Временного Правительства особлива військова слідча комісія в Київі перевела слідство, чи не брали чехословацькі батальони участи в повстанні. Комісія порадила урядови негайно розпустити чехословацькі батальони, як непевну силу, що легко може бути використана консервативними російськими колами для їх мети. Думку про розпуск батальонів підтримували й збольшевичені Чехи та Словаки. Представники Чеської Народньої Ради в Київі звернулись тоді до Голови Ради Військових Депутатів Київської військової округи Н. Григорііва з проханням не переводити в життя вимоги слідчої Комісії. Останній зажадав посвідчення, що батальони стоять під рукою Т. Масарика, якого знав з його писань. Посвідка була принесена і президія ради віськових депутатів КВО, що складалася в більшости з Українців, які в цілому симпатизували батальонам, на внесення голови одхилила вимоги Комісії і дала урядови позитивне заключенне про дальше існуваннє чехословацьких батальонів.

*

Коли Українці в Київі повстали за свою самостійність а місцева російська влада хотіла використати проти них чехословацькі батальони, що стояли на фронті, останні, прийшовши до Києва і зорієнтувавшися в чім справа, заявили, що визнають право всіх народів на самоопределіннє, не бажають втручатися в московсько-українські змагання, бо й ті й другі їм близькі, а хотять повернутись на фронт проти Німців, що швидко й зробили.

Після того, як влада на Україні перейшла до рук Української Центральної Ради, Т. Масарик виступив 29. жотвня на великому мітинґу народів Австро-Угорщини в Київі, який відбувався під проводом проф. Макса при участи Українців з Галичини, Поляків, Чехів, Словаків, південних Славян та Румунів. Т. Масарик закликав усі народи, поневолені Австрією, валити спільну тюрму народів. Член Укр. Центр. Ради соціяліс-революціонер з Галичини Іван Лизанівський привітав Т. Масарика і підкреслив повну солідарність українського народу в Галичині з визвольними змаганнями всіх славянських народів. Українські січові стрільці й полонені з Галичини урядили Т. Масарикови ґрандіозну овацію. Зібраннє ухвалило резолюцію, в якій заявляло:

„Конечною метою сучасної великої війни мусить бути визволеннє та обєднаннє народів поневолених та розірваних на части. Ця мета суперечить безглуздому плянови Німеччини та Австро-Угорщини, які хотять весь світ підпорядкувати німецькому пануванню. З огляду на небезпеку, якою є для загальної волі права всіх народів на самоозначенне пруський мілітаризм та австронімецький імперіялізм, мусять ті, хто воює проти німецько-мадярського ярма, працювати рука в руку. До того часу, поки австро-німецький імперіялізм не буде розгромлений, Польща не дістане своїх країв, захоплених Німеччино та Австро-Угорщиною, Румунія не досягне народнього обєднання, Чехословаки не витворять незалежної чехословацької держави, Українці не здійснять свого ідеалу обєднання нації, південні Славяне не вирвуться з австро-угорської неволі, а Італійці не здійснять своїх справедливих домагань на італійські краї, що під Австрією.

Поки перемога волі й демократії не дасть Европі міжнародньої орґанізації, заложеної на праві народів на самоопредилен[illegible], поки Поляки, Чехословаки, Румуни, південні Славяне, Українці та Італійці не досягнуть повної незалежности й національного обєднання, доти в Европі і на цілому світі не буде певного миру. Ми, зібрані тут на зборах народів поневолених і розірваних на часті, народів, які своїми незалежними й здруженими державами хотять витворити від Балт до Адрії перегороду проти зусиль пангерманізму, оповіщаємо свою незломану волю обєднати свої стремління для досягнення своїх святих прав.

*

Український уряд поставився до Т. Масарика з повною симпатією. В помешканні Центральної Ради й особливо в відділі Ґенерального Секретаря закордонних справ часто можна було бачити Т. Масарика, який в ті часи гарячки й метушні вражав усіх своєю стриманістю й чемністю, спокійно відповідаючи на похапливі запитання мимо йдучих секретарів: „Не турбуйтесь, я дочекаю".

Український уряд задовольнив усі бажання Т. Масарика по орґанізації чехословацького війська: дозволив перевести мобілізацію коней, дав амуніцію, рушниці, кулемети, ґармати і всяке знаряддя на 50.000 війська, яке згуртоване було із полонених Чехів та Словаків.

„Поки Росія була єдиною — пише Т. Масарик — зцентралізованою, наше військо було частиною російської армії, тоб то: утримувалось, як і инше російське військо. Правні відносини були цілком ясні. Та настав переворот, коли Україна відділилася від Росії. Наше військо було на українській території; тому мусіли ми управнити свої відносини до України. Вели з нею переговори, які скінчилися позитивно. Українська влада перебрала обовязки російської влади до нас. З того часу були ми забезпечені. За те мали повинність наперед визнати політично українську владу, а військо мало нести караульну службу. З другого боку українська влада, як і російська, приняла наш принцип нейтралітету, тоб-то, що ми до внутрішніх справ Росії втручатися не будемо. То було прийнято. Маю в копії ту угоду, в дісности вигідну. Врешті мав запевненне, що на випадок як Україна припинить війну з центральними державами (чого ми могли очікувати), нам забезпечується вільний одхід всього війська. Визнали Україну, яка оголосила себе 3. універсалом самостійною державою, але в рамцях російської федерації. З чеського і славянського становища ми те прийняти могли".

*

...Большевики оповістили негайно мир, українська влада готовилась тимчасом до дальшого захисту фронта й перебрала в свої руки командування по румунсько-австрійській лінії. Франція й Анґлія визнали українську владу й призначили в Київ своїх представників.

Т. Масарик перебрався до Київа.

Чехословацькі війська поруч з українськими мали стояти проти австро-німецької навали. Однак ситуація швидко змінилась. Російський большевицький уряд вислав у Берестя-Литовське мирову делеґацію з Троцьким на чолі. Большевицька пропаґанда розкладала війська на українському фронті, а в той самий час московське військо з наказу московських народніх комісарів пішло на Україну для поваления Центральної Ради. Без російських військ самі Українці з Чехословаками витримати фронт проти Німців не могли. Тим більш, що й серед чехословацьких військ став ширитися большевизм. Франтішек Бенеш та Карло Кнофлічек в Петрограді, а Дедіна, Жівал, Гейс та Муна в Київі прилучилися до большевицького руху і виступили проти Т. Масарика, проти його „націоналізму", а за „російський інтернаціоналізм".

Після підписання миру з Німцями, Росією та Україною, чехословацьким військам не залишилось нічого иншого як покинути їх терени і по давній думці Т. Масарика перебратись у Францію, яка 17. грудня 1917 р. визнала чехословацьке військо на Україні за частину своєї армії.

„25. грудня 1917 (по новому стилю) — пише Т. Масарик — видали Українці 4-тий універсал в якому оповістили себе за цілком самостійну державу, але вже не в рямцях Росії, і виразно заявили, що вже воювати не будуть і хочуть мира. З окрема в ньому було сказано, що хотять жити з Австро-Угорщиною в згоді, як і з иншими землями. Коли вийшов той універсал 25. грудня, я пішов 26-го до влади і переговорив про ситуацію з міністром закордонних справ Шульгином. Звернув йому увагу, що 4-ий універзал в основі зворушує нашу умову. Ми визнали Україну, як частину Росії, і гадали, що вона буде ще воювати. В 4. універсалі заявляється що війни не буде, а буде мир, і з окрема з Австро-Угорщиною; тобто в тих двох точках міняється наша умова. Через те я формально заявив, що припинення чинности умови... Розбиття Росії на мій погляд, є праця на користь Прусії. Про те, я цілком отверто сказав... Моєю засадою було і є, що маємо бути лояльні до Росії, а тим більше в тій ситуації. Я знаю, що богато з вас було обдурено Росією. Я тому не дивуюсь. Ми були русофіли, але без критики... Українській владі про своє становище сказав одверто і звернув її увагу, що в умові стоїть: як тільки настане мир, або Україна опиниться по-за війною, нам вільно одійти. Рівно-ж жадав, щоби нова українська влада не робила нам в тому перешкод, і заявив, що наше військо буде утримуватися само і подякував за дотогочасну ласкавість. Передбачив раніш, що потім фактично сталось, і тому ранійше порозумівся з французькою владою й союзниками, щоб перейти на їхній кошт. 22. грудня, тоб-то, перед оповіщенням 4. універсалу, мав уже повідомленне, що союзники згодилися й приймають нас як частину своєї армі. З тим у кешені міг зовсім одмовитись від всякої помочи України. Однак до того не дійшло. Не треба було. Навпаки вони хотіли нам ще й надалі все давати і давали, чого ми тільки потребували. Після того... оповістив нашу армію за частину армії французької".

*

Большевики швидко захопили Україну. Гейс і Муна аґітували за роспуск чехословацького війська, та влиття його в російську червону армію. Т. Масарик, „оповіщений аґентом анґлійських і французьких капіталістів", мусів переховуватися найбільше у дра. В. Гірси та в готелі „Франс", у пп. Червених під іменем Анґлійця Марсдена. До вікон його помешкання прилітали кулі і шрапнелі, але він не спиняв своєї діяльности. По виході української влади з Київа повів переговори з московською большевицькою владою про виїзд чехословацького війська до Франції: „умовлявся з Муравйовим, щоб нам не перешкаджали в нашім одході з України і не перешкаджали забирати з київського банку більші суми на наші французькі, та анґлійські чеки. То нам було обіцяно а врешті пообіцяно, що вже не буде перешкод у виїзді до Франції. Наш цілий корпус буде переведений до Франції. Наші вояки будуть одряжатися частинами, то вже питання технічні. Цілою експедицією має керувати французький ґенерал. Тим справа була полагоджена".

В початку р. 1918 під проводом російського ґенерала Шехорова розпочався одхід чехословацьких військ з України. В березні під Київом загреміли німецькі гармати, большевики кинулись тікать і арерґард Чехословаків, що не встиг, ще вибратися з України, мусів одбиваючись від Німців, захищати большевицький відступ...

„SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свобода": 498 Montgomery Тел. У. Н. Союза 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

О. Олесь.

Т. Г. МАСАРИКОВИ.

Блажен сто крат, хто не стулив [очей
І йшов в ночі все вище й далі...
Хто, як великий Мойсей
Приніс народови скрижалі.
Блажен народ, що зрозумів
Слова й думки свого пророка
І стріти сонце полетів,
Коли була ще ніч глибока.
Благословенне будь імя
Проводиря, борця, титана!
В цей день без сліз журба моя
І тихше стогне моя рана.

1920.
Матвій Уостишин.

СЛІДОМ БОГДАНА ЧИ ҐОНТИ...

Степи гордо усміхались
Як наші гуляли
Шаблі, списи брязкотіли
Ревучі стогнали...
Тоді кругом на Вкраїні
Слава гоміла
Кров ворожа мов широке
Море червоніла...
Нею матір обмивала
Віковічні рани,
Що вгризли її тіло
Тяженькі кайдани;
Обмивала, обтирала,
Господа молила
Безталанних діток своїх
До себе тулила...
Ой тулила—голубила
Не доколисала
Обкружила дика орда
Тай знов закувала.
Знов потекла кров; як матір
Стали катувати
І на рани, знов кайдани
Стали акладати...
Закували славу, волю,
Заковують слово,
Та не скують вони серця
Ні духа живого.
Бо дух живий, хоч втомився,
Не дасться скувати
Вільне серце рвесь мов пташка
Свобідно гуляти.
— — — — — — — —
Вже до волі набідились —
Годі лиш стогнати...
Покй серце і дух вільний
Ходім шлях шукати!..
Шлях Богдана, чи то Ґонти,
Щоб пірвать кайдани
Та чим скорше до рахунку
Ставать з ворогами
Будемося рахувати!..
Будем гарцювати
Тай ворожою кровю
Волю обмивати.
Док кайдани не пірвемо
Не вернем до дому
Смерть солодша! як в неволи
Піддатись чужому.

Джемейка, 10. 12., 1924.

ІНАВҐУРАЦІЙНА ПРОМОВА

Кілько разів новий президент обнимає найвисший уряд Злучених Держав, тілько разів він після старого звичаю проголошує промову, в якій подає провідні думки своєї політики, якої він думає держатися за 4 роки свого урядовання. Є в такій промові звичайно думки про давнійші часи краю, про минувші зусилля й стремління американського народу, але се все немовби вступ до самої річи, до начерку провідних ідей нового уряду.

Якіж ідеї пробиваються з промови нового президента, Калвина Кулиджа?

Щодо заграничної політики, то президент виразно заявляється проти дальшого держання Злучених Держав осторонь від політики світа. Президент признає потребу співпраці з другими державами. Він застерігається, що Злучені Держави мусять задержати повну независимість, але рівночасно підчеркує потребу приступлення до зорґанізовання межидержавного трибуналу для розгляду непорозумінь межи державами, як звичайні суди розглядають непорозуміння межи поодинокими горожанами краю. Ся частина промови не показує, як має виглядати межидержавний трибунал, не видно навіть, чи се має бути Ліґа Народів, чи світовий суд в Газі; з того боку тут недоповіджено, але хто знає Кулиджа, той не може сподіватися виразнійшої заяви. Подібні заяви про суд вже були говорені. Інавґураційна промова не приносить тут нічого нового.

Не приносить теж богато нового та частина промови, що відноситься до внутрішної політики. Тут наперед підноситься потребу заведення ощадностий в урядованню, — програма, вже добре відома. Далі підноситься потребу зменчення податків до як найдальше йдучої межі; се не булоби зле, колиб слова президента не звучали так, немовби він побивався головно за знесеннем податків від великих маетків та великих приходів. Ся програма вже теж відома з публичних заяв президента.

Новиною можна вважати заяву президента в справі партійної політики. З промови Кулиджа видно, що він стоїть на становищи, що політика уряду повинна бути партійна, себто всі становища в уряді малиби бути обняті републиканцями, які виграли вибори. Президент вияснює се становище в той спосіб, що народ своїм голосованнем признав слушність републиканській політиці, і републиканські провідники повинні держатися сего рішення народа. На тій основі президент заявляється межи стрічками за відсуненнем від усякого впливу в політиці не лишень демократів, але й републиканців-поступовців, приміром Ла Фолетців. Се показує, що урядованне президента Кулиджа буде строго партійне. Під сим зглядом президент висказується ясно й твердо. Се буде мати свої користи, головно для партії. Для народа користи з того буде стільки, що доспіхи й невдачі Кулиджової адміністрації за чотири роки буде можна з чистою совістю покласти на рахунок лишень правлячої партії.

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

100.

Вудлавн, Па.

Для поліпшення нашої орґанізації подаю отсих пару проєктів:

1. Член який платить 30 літ від дня вступлення до У.Н.С., щоби був вільний віддальшого плачення місячних вкладок, а яку він обезпечився при вступі з тої причини, що є богато людей ,що приступилиби до У.Н.С. але каже: та що мені з того, що я буду платив, з того користи мені ніякої мені по смерти гроший не треба.

2. Щоби члени діставали календарі, яко дарунок, так, як се нпр. Соединеніє.

3. Редакторів безуслівно треба других вибрати, тому, що богато членів є незадоволених з теперішного редаґовання Свободи.

4. Щоби головний уряд не мав права видавати більшу суму гроший, з каси без згоди більшости членів, так, як се зробив теперішний уряд тому пару літ виасиґнував з каси 5000 дол. на фонд Петрушевича.

Думаю, що не самі урядники складають гроші, але усі члени, отже, так, як члени складають, думаю, малиби право і рішати, а не самі урядники, на мою думку урядники малиби дати під референдум усім членам і за згодою більшости, малиби право робити.

Михайло Гриб.
член від. 120.

101.

Скрентон, Па.

З огляду на Зближаючуся 16 конвенцію У.Н.С. піддаю під розвагу членам і делеґатам пару своїх точок:

1. Щоби ся конвенція скасувала тоті нещасні ліни, бо через них є богато непорозуміння.

2. Щоби 16. головна конвенція конечно ухвалила купити добру фарму і побудувати сиротинець, бо той сиротинець мав би заопікуватися старими немічними членами і круглими сиротами У.Н.С.

3. Щоб конвенція могла зробити так, щоби заложити „ендавмент полісі", так, як чужі орґанізації мають, на мою гадку, то булоби дуже добре таким способом то би всі наші українські іміґранти вписувалибися до нашої орґанізації У.Н.С., як би були такі поліси.

4. Щоби конвенція відбувалася, так, як до тепер, що 4 р.

5. **Щоби конвенцію відложити, аж по наших святах, на 27. квітня.**

6. Діти, котрі належать до молодечого департаменту що найменше до 16 літ життя і та дитина ходить до школи і добра вчиться і має охоту до більшої школи, то щоби У.Н.С. з молодечого департаменту доміг тій дитині фінансово, щоби та дитина могла на що вивчитися.

7. Щоби часопись Свобода виходила, хоть на 6 сторін, если буде можливо видати з тих фондів, які тепер члени платять.

8. Календарі повинні давати раз на рік цілком дармо.

Желаю всім делеґатам доброго успіху в сегорічній конвенції У.Н.С.

М. Камінський.
дел. від. 159.

102.

Коскоп, Конн.

Прошу взяти тих моїх пару слів під розвагу:

1. Пропоную видавати раз на тиждень ґазету латинськими буквами, для тих членів, що не уміють читати по українськи.

2. Календарі видавати, кілько зажадає відділ У.Н.С., а не так, як се тепер практикуеся, що кождий член мусить брати календар, а як не возьме, то його зараз суспендують.

3. Діти принимати від 6 місяців і як дійдуть своїх літ дати їм грошеву поміч (зворот).

4. Дітий принимати і не членів до У.Н.С., бо то є наш фундамент і наша будучність.

5. Попираю тоті проекта, що той член, що підвисшає своє посмертне має платити лише ту суму, від тих, як вступав до У.Н.С., а другу половину від тих літ, як підвисшає своє посмертне, бо то кривда для тих членів ,що тратять свої права до У.Н.С.

6. Головних урядників треба денекотрих скасувати, бо їх є за богато, як на примір, аж 8 радних, інспекторів і т. д.

7. Конвенція має відбуватися, що 6 років, бо богато пожирає гроший, а ріжні справи можна полагодити через референдум всіх відділів У.Н.С.

8. Статут видати новий, не дуже великий пояснити коротко а зрозуміло, богато точок треба буде змінити і поправити.

9. Всі ті, як їх називають ліни, знести, бо то кривда для тих членів, що вступили в давних роках, як нпр. той член, що вступив в році 1894, то він має довг, аж 398 дол і 48 цнт. а тепер проценти і що йому членови лишиться.

Бажаю всім делеґатам, як і головним урядникам, аби так радили на тій 16. конвенції для добра членів і для нашої славної Орґанізації, аби та орґанізація до року з 26 тисяч пішла до 50,000 в гору.

Еміль Житкевич.
дел. від. 250.

103.

Честер, Па.

Піддаю під розвагу слідуюче:

1. Головні урядники У.НС. повинні далі остатись на своїх урядах, за їх щиру і здібну працю.

2. Конвенція повинна відбуватися, що чотири роки.

3. Щоб часопись Свобода виходила хоть на 6 сторін друку, если вистарчають фонди.

4: Конечним є основувати при У.Н.С. сиротинець для тих дітий по посмертних членах У.Н. Союза.

5. Календарі повинні видаватися коштом У.Н.С.

6. Член, если стоїть до 50 літ, щоби звільнити його з місячних вкладок.

7. Діточу систему треба змінити в такий спосіб, щоб діти вписувати від 3. місяців, щоб місячну вкладку платилося 20 ц. на 400 дол. і щоб діставалося по трох роках 400 дол.. Діти, щоб принимати до молодечого департаменту, чи їх родичі є членами, чи ні.

8. Конвенція повинна розпочатись о 8 рано до 6 вечер, а не пару годин, а потім ухвалити собі 10 або 15 дол денно.

9. Щоби жадні справи не відбувалися по готелям наперед тільки явно і славно на конвенції.

На закінченне бажаю делеґатам щирої праці і доброго успіху.

Иосиф Мороз.
член від.237.

104.

Авока, Па.

Я читаючи проекта переконався, що так само делеґати, як і члени, хотять зробити великий поступ в У.Н.С.. Моя думка є така, що тепер У.Н.С. не дає всім однакові права. А погляди мої такі:

1. У.Н.С. має приймати на рівну суму майнерів, фабрикантів, фармерів, і офісових робітників, а не так, як тепер є, що майнер в У.Н.С. не вартує більше, як 1000 дол, бо так екзекутива міркує.

Та то власне майнери перші заложили У.Н.С., а тепер мусять іти до чужих орґанізацій, бо 1000 дол на нинішні часи нічого не стоять. А то длятого, ми не маємо однакових прав.

2. Конвенція має відбуватися що 4 роки, бо на конвенції робить поступ орґанізація.

3. Календарі давати, як презент для членів, бо через календар приходиться в кождім відділі суспендувати з пару членів.

4. Урядники У.Н.С. не мають побирати діет, бо вони мають місячну платню, окрім коштів подороже.

5. Запровадити так звану „Індавмент полісі", щоби член дістав за життя на яку суму є обезпечений, бо через то наші люде ідуть до других орґанізацій.

6. Можна закупити де в добрім місці фарму на сиротинець, але треба обеднатись перш з другими українськими орґанізаціями, бо на мою думку У.Н.С. возьме на себе дуже великий тягар. Як возьметься лише сам У.Н.С., то буде богато членів тратив через накладанне великих вкладок на сиротинець.

7. Дитинську систему місячно 25 цнт. знести, бо вона нічого не вартує, а запровадити таку, щоби дитина за 20 літ дістала суму, на яку є обезпечена, на взір американських асекурацій.

8. Свобода має виходити що дня але в більшім обемі на 6, або 8 сторін, бо 4 сторони є дуже замало.

Подавати більше новинок з Америки, бо ми жиємо тут, тим і хочемо знати, що тут діетя.

9. Ліни скасувати, бо де, хто видів, щоби член платив до орґанізації, 10 чи 15 років і так його спадкоемець, цілого посмертного не дістане; то дуже велика кривда для члена, проте ліни треба скасувати.

10. Редактори мають бути ті самі, бо моя думка така, чим довше маємо одних редакторів тим ліпше і старраннійше буде наша часопись редаґована, бо старий редактор знає роботу, а як новий прийде, то допервa мусить вчитися, бо не вміє і для того Свобода не булаби добре редаґована.

Николай Колодій.
предс. від. 236.

105.

Нюарк, Н. Дж.

Прошу помістити мій конвенційний проєкт слідуючого змісту делеґатам під розвагу:

1. Читаючи конвенційні проєкти я уважаю їх за тяжкі до виконання У.Н.С., добре булоб, як би міг виконати, але чи вистане резервових фондів на всі цілі?

2. Коли делеґат буде говорити не до річи конвенції, то такому делеґатови відібрати голос на цілий час конвенції.

3. Коли член стоїть в У.Н.С. від 5 до 10 літ, а находиться в критичнолу положенню, щоби мав право позичити на свою полісу від сто до 200 дол., а мавби віддати по змозі.

4. Колиб делеґат явився на конвенційні засідання в пянім стані, такому делеґатови не дати голосу на цілий час конвенції, а також і деної дієти.

5. Конвенційні наради мають відбуватися в найліпшім порядку, най кождий член вискаже свою думку, а найби ніхто другому не перешкаджав.

6. Наколи делеґат буде спав на конвенційних нарадах такого делеґата вислати до дому спати, а також не заплатити денної дієти.

7. Як я зауважив в проєктах, то в 16 конвенції може бути більший розлом, як в 1914 р., в Бофало, а з того можуть скористати чужі нам орґанізації.

8. УН.С. мавби більше уважати на старих і на тих, котрі довго хорують.

Бажаю 16 конвенції найліпшого успіху.

Константин Галушка.
дел. від. 133. У.Н.С.

106.

Бреслав, Па.

Подаю під розвагу пару точок.

1. Щоби конвенція відбулася, як є назначена гол. урядом, то є від 6 цвітня, а не так, як було в часописі, аж по святах. Кому залежить добро У.Н.С., той поїде хоч і коли і не буде уважати на рим. кат. Великдень а що до бизнесменів, то они мали часу досить бизнес провадити через 4 роки від конвенції до конвенції.

2. Податкову табелю посмертну треба доконче змінити так, щоби клясу С. змінити до С.С. за малу оплату на другу тисячку, щоби можбуло принимати до 40 літ, а не так, як було до тепер до 35 літ. і щоби кождий член робітник мав право приступати до всіх кляс, як його вік вимагає.,

Що до головного уряду, то если конвенція одобрить, то можуть бути і старі урядники, если представляться добре своїм діловодством. Діточу систему треба би було змінити, в той спосіб, аби підвисшити до 500 дол., і до 15 літ систем, а від 16 літ принимати, яко повний старий член і виплату змінити сапдкоемцям по дітям в той спосіб, если дитина вступить в першім році, а помре до пів року по своїм вступі, щоби виплатити 50 дол на похорон, если 2 роки 60 дол. до перших 6 місяців і так далі, аж до 15 літ, сума не має перевисшати до 150 дол, від 6—10 літ 300 дол, від 10—15 літ 500дол. і не мож виплатити жадного віна, бо на тоє треба би було міпартаменту.

5. Часопись Свободу можна би побільшити, если на то сотарчить фонд.

6. Що до календарів, то най буде, як до тепер оплачувані членами, бо календарі дуже коштують гол. касу, а так кождий член раз в році 30 цнт. заплатить і знаку нема ніякого.

7. Коли член стоїть 15 літ то щоби половину платив своєї вкладки місячно, бо вже старий, то не в силі тілько заробляти аби платив, як до тепер, бо декотрим старим членам робиться кривда, бо часами не може заплатити за два, або за три місяці і вичеркнеся його з У.Н.С.. А деж суть ті гроші, що віна платив через 15 літ, так, як би у воду кинув, тож шановні делеґати радьте добре на тій конвенції, аби для старих була якась ліпша користь, як була до тепер, бо подумайте, що кождий мусить зістарітися.

8. Щоби жадних фондів більше не підвисшати ані цента, если можливо, то щоби зленшити, бо і так за висока система для старших і для молодих досить є.

9. Щоби сиротинця не купувати, а длятого, бо если купиться і заплатиться, як було подано д. М. Мурашком 40000 за фарму і за відповідний дім, і набереться старців немічних і сиріт, а деж є фонд на то, аби їх годувати? Певно Союз мусів би виймати гроші зі своєї каси і давати утриманне тим старцям і сиротам і так союз може раз два розбитись. Я знаю богато сиротинців, котрі є у Пенсилвенії, то на ті сиротинці жебрають то по церквам, то коло пейдів, колектують і так не можуть утримати і нехотять сиріток дуже принимати, а є і так, що котрий має гроші, то приймуть, а если не має, то ні.

Можна би було купити сиротинець, если би всі орґанізації укр. злучилися до купи і купили відповідний дім і заложили великий фонд, на той сиротинець. То булоби добре, а инакше то неможливо.

Тож п. делеґати і ви гол. урядники розважте над тим добре, чи мож се зробити, чи ні

10. Щоби конвенція відбувалася де в осередку Злучених Держав, щоби було близше приїзджати делеґатам і менше може коштувати подорож для гол. каси, або такой, щоби відбувалася в Джерзи Сіті.

Конвенція, щоби відбувалася що 4 роки.

Здоровлю всіх щиро, як і делеґатів так і гол. урядників.

Микола Вдовяк.
член від. 30.

107.

Бруклин, Н. И.

Ще оден місяць часу до 16. головної конвенції У.Н.С. найсильнійшої запомоґової твердині Українців на еміґрації. Кождий правний відділ після статута висилає своїх делеґатів, щоби доповнити працю минувших каміняріві, котрі доложили працю під заснованне нашої орґанізації.

Перше зверну увагу делеґатів, щоби передумали над тими проєктами, котрі вже були у часописі і ще будуть.

Щоби делеґати дійсно мали думку скріпити силу У.Н.С. і щоби ся конвенція принесла ліпші наслідки від попередних. Давнійше бувало таке, що делеґати чисто скріпили на добру одну силу, то вертаючи з конвенції, здаючи справозданне по своїх відділах робили ріжні закиди, то на конвенцію то на уряд, декотрі навіть пішли закладати навіть другі подібні орґанізації. Се вже через те, таким делеґатам не було на думці боронити народного добра, а тілько стати урядником., а коли він не зістав урядником, давай закладати другу орґанізацію. Ось вже маємо кілька запомогових орґанізацій по кілька тисяч членів і кожда кричить: Приступайте до нас! У нас ліпше! Тепер підносяться голови, щоби злучити всі орґанізації до купи. Тоді, кажуть одна політика, оден фронт. І я був тої думки, якби се було можливе, якби проводарі других орґаянізацій могли тепер бути за злукою, то вони, колись не булиби за розлукою, бо зі сего нічого не вийде. Працюймо, а тоді нас буде стотисяч а не 27,000 членів і буде мати не півтора міліона, але 27 міліонів долярів маєтку!

А тепер 30-літним ювилеєм, бережім то, що маємо,.

Що до молодечого Союза то завести таке, щоби дитина, коли вступить у члени молодечого відділу, могла дістати вивінованне, коли переходить в дорослі члени.

Членам У.Н.С., котрі платили від часу вступлення своє посмертне через 35 років видати квіт звільнення від вкладок!

Календар видавати членам даром раз у рік, яко річу памятку для свого члена.

Свобода най далі виходить як дневник через 6 день на 8 сторін друку, аби кождий міг висказати в часописі свої думки.

Для дітий молодечого департаменту видавати малу ґазетку щоби заохотити змалку до любови свого.

Годжуся з проектом, щоби У.Н.С. мав свою захоронку, для сиріт, так і для старців. Для нас булаби найвідповіднійша фарма. При ній булаби захоронка для дітий, котрі не мають родичів і для старців, які працювалиб при ній. Створити більшу школу плекати в своїм дусі дітий, та підготовлювати на проводирів У.Н.С.

Інспекторів знести, бо вони нічого не зробили, а вибрати орґанізаторів на стейти, щоби могли устроювати віча, та представляти користи У.Н.С.

Видати нові статути для всіх членів. В них малаби знаходися книжочка платнича для членів.

Урядником може бути такий член, котрий не стоїть в другій подібній орґанізації, а стояв неменче пять років в У.Н.С., бо богато є таких, що на те вступає в члени перед конвенцією, щоби заняти посаду. Ніхто не повинен занимати два уряди.

Конвенція най відбувається, що три роки, а то у місяци жовтни, аби новий уряд міг приучитись за три місяці часу до перебрання на себе праці

Свобода най далі виходить в національнім дусі.

Годжуся з проєктами, щоби священників до уряду не вибирати. Най працюють для добра церкви релігії.

Застановіться шан. делеґати над тими проєктами, щобисьмо на конвенції зробили много добра, щоби до 50-літного ювилею У.Н.С. зріс до пів міліона членів, а каса У.Н.С. до 50 міліонів долярів.

Григорій Бардак.
дел. від. 22.

108.

Олифант, Па.

Прошу взяти пару слів під розвагу від відділу 86.:

Ми маємо пару точок до поправи. Ми горді, що наш У.Н.С. так добре поступає і дає ріжні вигоди для ново вступаючих членів. Дай Господи, щоби наші делеґати видумали, яку нову ціл, щоб У.Н.С. ріс, як гриби по дощі. Кождий відділ ,щоби приєднав кождого місяця хоч пять до десять нових членів.

1. Щоби ліни скасувати і старих членів підтримати, що змога У.Н.С.

2. Конечно потрібно нам мати сиротинець при У.Н.С. Прошу вас панове робіть так, щоби всі члени У.Н.С. були задоволені.

3. Щоби змінити час конвенційний, бо мало делюґатів буде на конвенції. Я би просив, щоби У.Н.С. змінив з 6. квітня на 27. квітня, бо тоді кождий делеґат прибуде на конвенцію і буде більша сила і потрафлять зробити більше добра для У.Н.С. і для себе самих.

На кінці бажаю всім делеґатам доброго розвою і успіху.

Трофим Мороз.
секр. від. 86.

Надзвичайна Нагода

УКРАЇНСЬКЕ ЕМІҐРАЦІЙНЕ БЮРО уряджує прогульку (Ексокршен) до краю під проводом В. ГАПАНОВИЧА, котрий особисто заопікується Вами в часі подорожи.

РОДИМЦІ: Тепер можете ВІДВІДАТИ РОДИНУ і РИМ в ювилейнім році, бо ми продаємо шифкарти ПО ЗНИЖЕНІЙ ЦІНІ, в обі сторони тільки 162 доляри.

ЗВЕРТАЄМО УВАГУ, що тим, котрі не є американськими горожанами, МИ ПОСТАРАЄМОСЯ о ПОЗВОЛЕННЄ з ВАШИНҐТОНУ, на підставі котрого МАЮТЬ ПРАВО ПОВЕРНУТИ ДО АМЕРИКИ поза квотою іміґраційною навіть БЕЗ ВИСІДАНЯ на ЕЛЛІС АЙЛЕНД.

Тим людям, що купили ШИФКАРТИ для ФАМІЛІЯНТІВ, а не можуть їх спровадити, тим МИ ПРОМІНЯЄМО їх шифкарти без ніякої страти на ШИФКАРТИ ПРОГУЛЬКОВІ.

ІНТЕРЕСОВАНІ нехай звернуться чим скорше листовно або особисто:

UKRAINIAN EMIGRATION BUREAU
254 COURT STREET, Phone: Market 2541. NEWARK, N. J.

ФАРМА! ФАРМА! ФАРМА!

На продаж фарма, 115 акрів землі, в тім 5 акрів доброго ліса, великий сад дерев овочевих: яблоні, грушки, сливки і вишні, земля урожайна і рівна, родиться бараболя, пшениця, жито, ячмінь, овес, кукуруза, гречка і всілякі ярини. Фарма є в добрім положенню, близько міста, добрі дороги стейтові ново побудовані, на пасовиску есть вода для худоби ціле літо, дві керниці в обфістю, добра вода. Дім на 7 кімнат, майже новий, 6 літ як збудований, велика і добра стодола і 5 инших будинків в добрім стані, всі знаряди рільничі яких потрібно на добрій фармі, 3 коні, 11 коров, ялівка і буґай, 6 свиней, 4 осінні а дві старі будуть з поросятами коло 20. марта. Кромі того богато сіна, соломи, овес, Кукуруза, жито, гречка, бараболі вчасні і пізні і 100 курий. Ціна за все $7,200, часть готівкою, а решта дам на сплату після умови. Хтоби з наших родимців жичив собі набути добре господарство, як раз добра нагода; причина спродажи слабість в родині. Голоситись до: PETER ROPITZKY, Box 292 Stillwater, N. Y.
54,60

БЕЗ НОЖА І МЕДЕЦИНИ
можете віднскати здоровле.
Wm. BORAK, D. C. Ph. C.
628 Humboldt St. cor. Driggs
Brooklyn, N. Y. (Greenpoint)
Щоденно від 2-ї до 8-ї вечер.
Недуги мужчин, женщин і дітий.
Де хорі віднскують здоровле.

HUGO HUNFALVY
Адвокат у всіх цивільних і кримінальних справах.
305 BROADWAY, NEW YORK.
Витніть собі се і заховайте та прийдіть в разі потреби. Голоситися все пополудни.

DR. M. SMITH
18 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло церкви св. Юрія.
Говорить по українськи.
Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.
Наймодерніщі електричні апарати.

СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН
як легких, жолудка, нирок, печінки, кишок і шкірних недуг, висилення нервів, ревматизм, острі нервові і хрящеві недуги.
Порада даром.
Dr. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Межи 4th Ave. a Irving Place
Години від 9. рано до 8. вечер.
В неділі від 9. рано до 4. попол.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG
203 EAST 13th STREET
близько 3-ої Евні
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Tel. Stuyvesant 4032

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР ДР. К. Д. БІЛИК
120 E. 34th St., NEW YORK, N. Y.
Тел. Caledonia 9014
Недуги мужчин, женщин і дітий.
Урядові години: від 9. до 10. рано, від 5.30 до 7.30 вечером.

АКУШЕРКА-МАСАЖИСТКА
Житомирського заведення породів і Київського Зайцевського шпиталя.
B. E. SHMULENSON,
271 E. Broadway, 5th fl., New York
Tel. Orchard 8121
ПОРАДИ І ПОМІЧ.

ШКІЛКА ДЕРЕВ ОВОЧЕВИХ І КОРЧІВ ОЗДІБНИХ.
ДЕРЕВЦІ ОВОЧЕВІ (щепи) всякого рода, рівнож дерева тінисті, корчі оздібні, рожі, виногради, живоплоти і т. п. Пишіть по цінник. 21,25
DMYTRO SHABAN,
NURSERY
WILLIMANSETT, MASS.

ПАТЕНТИ
Наш патентовий підручник та зразкові знимки вишлемо даром на жаданне. Пишіть по них сейчас. Можете писати до нас по українськи. Справи, відносячіся до патентів, трейд маркс, та продажа патентів, полагоджуємо сейчас.
BRYANT & LOWRY
Registered Patent Attorneys
310 VICTOR BLDG.,
WASHINGTON, D. C.

НЕ МОЖНА УНИКНУТИ!
Неприемности раптового перехолодження. — Болів ревматизму. — Невиносного ломання невральгії. — Потрясаючого божевільно агонічного болю зубів, ух, голови, хиба, що сейчас згадаете за
Reg. U. S. Pat. Off.

ужийте його. Приносить втіху і скору поміч. Жадна осторожна родина не може обійтись без него. Правдивий лише коли має купецький значок — Якор.
F. AD. RICHTER & CO.
104-114 So. 4th St.
Brooklyn, N.Y.

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часопису „Свободи“, треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з данним оголошенням будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 ц. коли таке оголошення має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виїмок творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи“ 5—6 день перед днем оголошення їх в часописі, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять придержуватися і придержуватися повисших [illegible]

ДОПИСИ.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Добрий поступ.

Я запримітив в часописі, що богато відділів дуже слабенько поступають. Однак мушу признати взірцеву роботу відділови К. Н. Союза 370, котрий так красненько розвиваесь, як у маю цвітки цвітуть.

Се завдяки д.д. предсідателеви Мих. Довгому і секр. Ник. Хабінцеви, котрі так дуже здібні до зорганізовання нових членів. Се справдішні капітани, котрі уміють кермувати кораблем не лише на мівкій воді, але і на повнім морю.

Видно з їх щирої праці, що з цілого Коннетикат ніжаден відділ не скористав з нагоди ювилейної кампанії так, як відділ 370. в Ню Гейвен, бо в протягу 3 місяців придбано 29 членів. Але на сім еще не конець, бо еще більше вписуесь в члени Товариства „Любов“.

Із цього приклад нговинні брати сусідні відділи, поки еще есть нагода до приеднання нових членів. У нас, в Ню Гейвен, колись була патріотична громада, але сим часом чогось засипляе сном блаженним. У нашій місцевости еще би пійшла ліпша робота, якби не було одиниць, котрі дуже часто перешкаджають в народній роботі. Однак маемо надію, що прийде час, коли усьо лихо щезне, а щира робота покажеся на яві.

Тут в нашій місцевости еще є таких богато, що тиняються блудом попід чужі плоти, та заглядають одні другим поза плечі. Гей Товариші! Не ждіть так довго, як попердно очікували, на кораблі, котрі мали вислати комуністи до Росії та і до нині еще їх нема.

Отямтеся, бо вже час, а беріться до діла, котре би принесто користь для вас. Памятайте, що уперед потреба нам вступати в добрі організації, а потім разом спільно думати про Україну!

Член відділу 370.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Двіста долярів Рідній Школі.

Ліґа Американських Горожан Українського Походження в Ню Йорку не забула і сим разом за рідний край. З нагоди Рождества Христового вислала членів з колядою на підмогу Рідній Школі. Громадяни приняли колядників ввічливо як твердить виказана сума та виказ жертводавців, хоч на жаль не бачиться між ними великих може на слові **патріотів**, та голосно оспіваних наших **„бізнесменів“** як проводирів великих „загально народних інституцій“.

Коляду зложили:

По $5.00: Д. Крищун, К. Барцевич і Н. Тиливяк; С. Дембіцький $4.00; Я. Луципек, Стандард І. Агенція і Ф. Матлай по $3.00; Т. Катарський, Ф. Тириян, Н. Касяй, В. Волошин, І. Підлуський, П. Сокальчук, П. Сеник, А. Кулікова, М. Скубова, І. Медвідь, Т. Сірко, Я. Стефанишин, І. Береза, П. Кудник, Г. Хлистун, О. Табачевський, П. Стасюк, Я. Корнат, П. Ярема, С. Царський, М. Савіцька, А. Майданевич, Ф. Стефанів, С. Лукіянський, П. Гончарик і Т. Кишка по $2.00; В. Крук $1.50; І. Шевчук $1.25; по $1.00: Б. Гуменюки, Т. Пархін, А. Подберецька, П. Гладкий, Ю. Екавчук, Н. Василишин, І. Сарабуда, І. Промович, І. Гарасимків, І. Явний, І. Дацек, Н. Заяць, І. Філевич, Л. Яросінський, Д. Гавяк, К. Шушкевич, М. Савіцький, Ю. Заярчук, М. Худковський, Й. Сиса, Н. Мацький, О. Коваль, М. Ляхович, Й. Процяк, Ю. Міщук, М. Бучка, А. Савула, А. Мороз, О. Александер, Н. Воробець, В. Заставний, Н. Максимович, К. Шпуляк, П. Бедей, П. Матвіев, С. Тиса, А. Мельник, П. Задорецький, С. Шевчук, І. Бронецький, М. Лемчук, С. Варабідов, Н. Ніщерук, О. Коцела, Н. Круцон, А. Палмер, М. Кручовий, Г. Лазорек, І. Островський, К. Бащук, А. Вегера, Ф. Краевський, М. Романовський, А. Гадай, С. Гиса, В. Черніцький, С. Ковбаснюк, В. Дедина, О. Майдан, Д. Маланчин, М. Вільк, В. Комкульовський, Н. Близняк, І. Китинський, О. Майдан, М. Возняк, М. Гребінецький, М. Гайворонський, Др. Шміт, В. Тарас, М. Голубович, В. Черніцький, Н. Харченко, Г. Брославський, А. Назар, І. Моровський, Я. Сивульський, М. Ваниьо, С. Трофиняк, Л. Берник, В. Дрозда, І. Боднар, Я. Пери, П. Довгань, Юзеф, А. Богуш, Т. Солодуха, В. Грицай, С. Сидоркевич, Г. Романишин, Ф. Сварчевський, М. Лохоцький, О. Савчук, Т. Кіцель, К. Беліпський, Г. Калмук, Н. Мазар, В. Олексів, С. Когут, М. Яцишин, А. Будник, Л. Стелмах і Н. Кравчук; Н. Ра[illegible] М. Булла, К. Гербоза, Г. Кука, С. Галайда, Ю. Піпернof, В. Ксендзов, С. Васілевський, А. Дулка, С. Паламар, І. Кругляк, Січ. Базар, М. Каришин, Ямох, І. Старик, Д. Савка, М. Денис, В. Ворохівський, В. Воець, Ю. Шустакевич, Г. Дмитрик, Д. Нисів, Т. Першай, С. Орітен, П. Фігель, К. Ковальчук, І. Карнічук, Ю. Русінська, Д. Глиханець, А. Самалук, В. Раба і Т. Грегерчук по 50 ц.; О. Масюк 35 ц.; А. Телецько, С. Драгула, П. Качинський, В. Гамон, А. Цибульський, М. Стасюк, І. Малитич, А. Кривонис, Ф. Василишин і Н. Н. по 25 ц.; Н. Н. 20 ц. і П. Веред 15 ц. — Разом $208.05. Листи і проч. розходи $8.05. Рідна Школа отримала $200.00.

Всім жертводавцям, які прийшли з помочію Рідній Школі, як рівнож колядникам які трудились в колядою, — іменем будучого нашого українського покоління складае товариство сердечне „Спаси Біг“.

Зложили ще додатково: Михайло Лацік 2.00, а Ник. Дзюма 1 дол. Разом вислано до Обєднання в Филяделфії 203 доляри.

ЗА ВИДІЛ:
П. Сокальчук, гол.; **Д. Галичин**, секр.; **А. Куцик**, кас.

СИРАКЮЗ, Н. Й.

Проголошений спис жертв на коляду з нашої громади належить доповнити в слідуючий спосіб: Гнат Порциналюк зложив $4, а Григорій Федорук $3.

ЙОРКВИЛ, О.

На відбудову читальні в Торках зложили отсі особи:

М. Стахняк, П. Головік, П. Федаш, В. Яремцьо, В. Новаковський, М. Горечко, І. Місько по $5.00; І. Яцейко $3.00; Е. Яремцьо, В. Салопичний, Д. Ривак, А. Фоца, Й. Ясивіч, Т. Собусь, С. Гаврищ, С. Яремцьо по $2.00; П. Гутнік $1.50; І. Станько, М. Зарічний, К. Гатала, В. Кабан, С. Кабан, С. Кабан, М. Йоган, І. Мазур, А. Йоган, Міколай Філін, О. Москаль, М. Мурин, С. Малічівський, В. Яцейко, І. Кметко, М. Бик, Ф. Дудик, А. Зоць, С. Мартиняк по $1.00; А. Чупіла, Й. Зоць, Д. Станько по 50 центів.

Разом зложено сімдесять і шість долярів. На руки комітету читальні Просвіти в Торках заслано суму $75.00, оплата висилки грошей коштувала $3.50, то це доложили: В. Яремцьо $1.00, П. Головід, П. Федаш і В. Новаковський по 50 ц.

Всім жертводавцям козацьке спаси Біг!

ЗА КОМІТЕТ В ЙОРКВІЛ:
П. Головід, Д. Ривак, В. Яремцьо.

ЦЕРКОВНІ ПІСНІ ПІД НОТАМИ
ЦІНА 50 ЦНТ.
Можна набути в „SVOBODA“
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ПЕРШИЙ РАЗ! В ДЖЕРЗИ СИТІ І ОКОЛИЦИ! ПЕРШИЙ РАЗ!
ЗАХОДОМ УКР. Н. ДРАМ. ТОВ. І АМАТОРСЬКОГО КРУЖКА
поставиться одну з найкращих драмо-трагедію в 5-ох діях, під назвою:
„КАРА СОВІСТИ“
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 8-ГО МАРТА 1925 РОКУ
В ГАЛИ ПІД Ч. 387 ГРЕНД УЛИЦЯ, ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. Д.
ПОЧАТОК 6.30 вечером. — ВСТУП 50 центів.
У штуці виступати-муть оці товариші і товаришки:

Василь Гіркий, батько	А. Порило	Фельо, парубок	Пасічник
Семен, його син	М. Зленко	Атанас, війт	С. Гуць
Прокіп, його син	Й. Ваплавський	Максим, присяжний	Т. К.
Марина, невістка	К. Савгова	Проць	О. Когут
Марта, невістка	К. Каралюска	Марійон	Сусульський
Ганна, дітина	М. Равлінкова	Томко	Т. Копрійчук
Івась, дітина	В. Савга	Сафат	І. Сусульський
Параня, дітина	І. Вацлавська	Борух	В. Котик
Калина, дітина	О. Савгова	Ельо	Н. К.
Юрко, парубок	Мучинський	Йойна	Н. П.

Селяни, жінки і цегольники.

Українські Робітники і Робітниці! Кара совісти — це й є кара економічного зубожіння. Суть цеї трагедії є безсторонна і не любовний романс, а картина жорстокого життя — життя галицьких селян, що проганяють старенького батька. Запрошуе всіх о численну участь — **Комітет.** 54

75c ЗА ТЕЛЄГРАФІЧНУ
пересилку гроший до Галичини, на Україну і других держав Европи, в долярах або европейській валюті.
КОРИСТАЙТЕ З НЕБУВАЛОЇ ДОТЕПЕР НАГОДИ
ВИСИЛАЙТЕ
гроші через наш Банк, котрий істнує і провадить цей інтерес від 42 літ, досконалюючи систему пересилок до найбільшого вдоволення своїх клієнтів.
Полагоджуємо всякі справи нотаріяльні, старокраеві і американські.
ПРОДАЄМО КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ НА ВСІ ЛІНІЇ.
Виробляемо паспорти і дозволи на поворот до Америки.
Голосіться особисто або листовно до:
THE STANDARD BANK
[illegible], New York, N. Y.

УКРАЇНСЬКЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ БЮРО
ВАСИЛЯ ЗАГАЄВИЧА
Продае шифкарти до всіх частий світа на найвигіднійші кораблі як офіціяльне представництво всіх корабельних ліній.
Спроваджуе когонебудь з родини зі старого краю.
Полагоджуе старокраеві справи та виробляе нотаріяльні документи, як: контракти купна і продажи, повновласти, тестаменти, афидевіти і т. д.
Доручае грошу в старім краю в долярах аж в село.
Виробляе паспорти в протягу 2 до 3 днів.
Колектуе спадки в старім краю, також належитість за роботу по компаніях і депозити з ріжних банків в Америці.
Уділяе всіх інформацій радо і безплатно, длятого голосіться особисто або писемно до:
W. S. ZAHAJEWICH
470 W. 23rd STREET, CORNER 10th AVE., NEW YORK, N. Y.
Tel.: Watkins 4866.

ЯК ДОБИРАЛИСЯ ДО УКРАЇНИ.

Ленін і Раковський.

В третій декаді січня ц. р. минув рік від смерти Леніна. Очивидно, що ці роковини відсвяткувала гідно вся „Радянщина“. Преса посвятила цим роковинам окремі збільшені видання своїх органів. На сторінках української радянської преси появилося теж багато статтей про Леніна та ленінізм. Всі вони переважно теоретичного характеру. Та є між ними одна чисто мемуаристичного характеру і їй хочемо присвятити дещо уваги. Маемо на думці статтю Христіяна Раковського п. з. „Ілліч і Україна“, поміщену в харківських „Вістях“.

Раковський згадуе про ті часи, коли большевики щойно забиралися до України. І ось тут цікава карієра самого Раковського. В 1917 р. він вийшов з румунської тюрми та опинився в Одесі. По заключенню берестейського договору поїхав до Москви і там явився перед Леніном у квітні 1918 р. У Леніна стрінув Раковський Свердлова і попрохав у нього якоїсь кімнати, в якій він замешкав би. Свердлов спершу дав йому виминаючу відповідь, а потім подумавши, повеселійшав і сказав таке: „Добре я вам дам кімнату, але чи не згодитесь ви вести переговори з Україною?“

З цим погодився і Ленін. Раковський згодився і з того моменту почалась його карієра. З голови делеґації став він опісля головою українського большевицького уряду. Та ще кілька слів про цю делеґацію. Ленін пояснив Раковському, що большевики мусять вести переговори з Україною, бо до того зобовязалися в берестейському договорі. **Одначе переговорів не треба трактувати поважно, бо все воно переходове та проминаюче.** Делеґація поїхала до Курська і там довідалась, що на Україні гетьманський переворот. Ленін, повідомлений про це, дав делеґації таку телеграфічну директиву: **„Зверніться просто до німецької команди в Києві і заявіть, що ми вважаемо за краще вести переговори з постійною владою на Україні, тобто зі самими німецькими генералами, ніж із владою української буржуазії, яка часто зміняеться“.**

Остаточно гетьман почав переговорювати з большевиками. Большевицька делеґація під проводом Раковського та „Українця“ Мануїльського піддержувала перш за все діяльність комуністів на Україні, а навіть обмірковувала на спів з ними можливість державного перевороту. З делеґацією Раковського переговорював не тільки гетьманський уряд, але й українська демократія устами Винниченка. Згідно з твердженнєм Раковського Винниченко погоджувався тоді на радянську владу на Україні під умовиною, щоби йому дали повну волю в справі переведення українізації. Винниченко мав сказати нібито таке: „Таксамо як ви створили диктатуру робітників та селян у Росії, так нам треба створити диктатуру української мови(?) на Україні“. Раковський очевидно поінформував про се Леніна, а той сказав таке: **„Звичайно справа не в мові. Ми згодні визнати не одну, а навіть дві українські мови, але щодо їх радянської плятформи, то вони нас обдурять“.**

Та все це минулося і наспіли часи, коли Раковського призначили головою большевицького уряду для України. Раковський жалувався перед Леніном, що він не Українець і йому важко буде виконати свої зобовязання. Ленін на це сказав: **„Чи не можете Ви знайти серед Ваших бабусь якусь Українку, щоби таким чином встановити Ваш український родовід?“** Раковський відповів, що всі його бабусі на жаль Болгарки.

Раковський поїхав наУкраїну в характері голови уряду, не зважаючи на те, що в нього всі бабусі Болгарки. Йому дав Ленін директиву, щоби намагатись за всяку ціну притягнути на большевицький бік усі ті українські організації, які згодні стати на радянську плятформу. Раковський згадуе про одну таку, а саме про українських боротьбістів. Голова ес-ерів боротьбістів Полоз, що попав у склад делеґації директорії УНР. для переговорів з большевиками. Цей Полоз спік дві печені, бо переговорював як представник У. Н. Р. з урядом большевиків, а як голова боротьбістів із центральним комітетом партії большевиків - комуністів. По ньому продовжував ці переговори в Харкові вже з КП (б) У боротьбіст Блакитний, теперішній редактор харківських офіціяльних „Вістей“. Боротьбісти домагались їхньої участи в уряді України. В партії КП(б)У був завзятий спротив одного крила проти участи боротьбістів в уряді. Те крило заперечувало взагалі українську національну проблему. Тут то компромісовцям із КП(б)У до яких зараховуе себе і Раковський, прийшов з допомогою Ленін. Він був за порозумінням. Остаточно перемогла ідея згоди і двох українських боротьбістів увійшло в склад уряду України. Ленін піддержував теж справу приняття боротьбістів до III. інтернаціоналу, хоч вона й провалилась, не зважаючи на Леніна.

Раковський пише, що Ленін все дуже завзято виступав проти „русотяпства“ комуністів з України. Найважнійшою передумовою успіхів большевизму на Україні було правильне вирішення селянської проблеми. **Ленін був проти аґітації за комунами на Україні, а також проти організації т. зв. радгоспів** (радянських господарств лятифундій), **які дуже обурювали українські селянські маси.** Раковський твердить, що він сам був у тих справах дуже уступливим, а Ленін все одно докоряв йому за те, що він йде ще далі на всякі уступки українським селянам. Ленін причинився у великій мірі до ліквідації тої політики на Україні, яка там проводилася до грудня 1919 р. Саме на грудневій конференції російської компартії цю політику осуджено та намічено новий земельний закон для України. Далі твердить Раковський, що заслугою Леніна було теж погодження двох течій у комуністичній партії большевиків України. Одна частина тої партії була проти українізації та проти всякого контакту з національно-свідомими Українцями, навіть такими, що стояли на радянській плятформі. Ленін був компромісовцем в українських справах і був завсіди проти надмірного та непролетарського „русотяпства“.

Ось таку сильветку Леніна дав Раковський. Очевидно, що тимсамим він яскраво підкреслив і своє становище в тих справах. Він усе був таким же компромісовцем як Ленін. Наведені факти свідчать про те, що Ленін йшов на уступки нашому життю. А життя на Україні ставило все нові й нові домагання уступок. Найважнійшим чинником, з яким треба було рахуватись большевикам на Україні, було селянство. Се розумів Ленін, але не розуміли сього всі доморoдні українські „русотяпи“ - комуністи. Сі уступки ішли з боку комуністів все далі й далі, та довели остаточно до теперішньої українізації, закріплення земельної власности, передачі ліса і т. д. Самі комуністи ствердили своєю тактикою, що українське селянство — се сила, з якою треба рахуватись. Та це селянство ще не сказало свого останнього слова про свою державність.

(Діло).

В. М.

ВСЕСВІТНА ІСТОРІЯ.
Написав Й. Чайківський. — Всесвітна Історія часть І.: старинна історія, стор. 280. — Є се нове видание популярної (за др. Тугецом) історії, написаної коротко і звязково. В новому сьому виданню богато ілюстрацій. — Часть II.: середні віки, стор. 246. — В сій частині звернено належну увагу на укр. історію, чого давніще не бувало. — Часть III.: нові часи, стор. 304. — Сей підручник доводить історичні події до 1914. р. Як і в других частинах, так і тут, звернено велику увагу на укр. історію і на кінці додано реестр важнійших історичних дат.
Всі три томи в оправі $3.25.
„SVOBODA“
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВІДРОДЖЕННЯ
роман Льва Толстого, переклав Вас. Сімович, з портретом автора і з передмовою перекладчика. Друге, виправлене, в текстовою реставрацією В. Бодмарського зріяшне видання.
Три частини в двох томах.
Брош. $2.25, опр. $2.75.
Замовлення посилайте до:
„SVOBODA“.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ХТО ЩО на ПРОДАЖ має, 43—
Або помешкання шукае,
Або краяна хоче найти,
Або газету запренумерувати —
Все це для Вас можемо зробити,
Лиш треба нам дати знати.
SICHOWY BAZAR,
34 E. 7th Street, New York, N. Y.

НА ПРОДАЖ бучерня і гросерня. Бізнес вироблений, слиб не хотів покупець купувати штору то може купити тілько сам „фікчер“. Причина продажи виїзд на фарму. Голоситись під ч. 68 Cristal St., North Arlington, N. J. 52-54

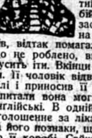
ЯК ХОЧЕТЕ купити або продати дім, бизнес або фарму; як хочете переслати гроші долярами до своїх кревних, або залагодити якунебудь правну справу, то прошу удатися до: WALTER KOSTETSKI, Business and Real Estate Broker, 4309 Germantown Avenue, Philadelphia, Pa. 44—

Агенти — Пишіть по Дарові Зразки. Продавайте Медізон „Better-Made“ Сорочки великої фабрики впрост посячим їх. Не треба гроший або знання. Богато заробляе $100 тижнево і бонус. MADISON FACTORIES, 507 Broadway, New York. 48—

З ПРИЧИНИ виїзду до краю мій сусід продае 125-акрову фарму, 40 орної землі, а решта ліс і пасовиско, будинки добрі, машинерія і тульца, газоліновий інджай новий на троку з пилою, 6 коний сили, сайло для худоби, много сіна, 12 коров, два коні, 3 ялівки, безроги, кури, бугай; за молоко в місяць 160 дол.; стація, штор і фабрика 10 минут ходу. Хоче 5.300, готівкою 2.500 або і менше. — Друга фарма 316 акрів, 100 орної землі без каміння, рівної, а решта пасовиско і добрий ліс, 9 коров, 3 коні, кури, гуси, безроги, ріжні машини до великої фарми і до різання дров, 2½ милі до міста, школа при фармі, велика ріка, будинки добрі; ту фарму можна тано купити у бездітних людий за $7.800, готівкою 2.500 або менше. — Сі фарми без жадних агентів, а через агентів 1000 більше. Знаю і меньших кілька фарм і еще більших, бо я тут жию уже довший час на своїй фармі і знаю хто і яку фарму хоче продати і котра ліпша до дорібку. Тому прошу, хто бажавби лучше зажити на свіжім воздусі і по знакомости фарму купити добру і тану, най голоситься до мене. **NYKOLAI LAGODA, P. O. Box 211, Versailles, Conn.** 52-54

НА ПРОДАЖ фарма 50 акрів, близько міста, дім 7 кімнат, великі стодоли, новий курник на 1000 курий, два гарні сади, 4 акри ліса, 4 акри пшениці, 15 акрів сіна. Ціна дуже приступна бо лишень $4500, половина готівкою. Пишіть по англійськи до **KERSTNER** (знавець фарм), **27 Brown St., Flemington, N. J.** 53-55

КОЛИ хочете купити грамофон, гармонію, скрипку, гарні рекорди, мандоліну, прийдіть вперед і подивіться на наш вибір і ціни. 19—
Z. GIBCZYNSKI,
209 Ave. B, cor. 13th Street,
NEW YORK, N. Y.

ПАНІ І. С. КОЧАРСЬКА ЛИШАЄ ШПИТАЛЬ.
Ніхто не думав, що вона виздоровіє.
Кажуть, що нема чудів, однак історія сеї женщини, котрої чоловік є фаербосом в майні № 4, справді чудна. Вони приїхали до Америки тому 10 літ і її чоловік працював тут майже шість літ. Мають четверо гарних дітий і вона дуже дбала за них як також за дім. Однак прийшов день, коли вона не могла робити більше, позаяк чула біль в жолудку, що з часом дуже її долятало. Відтак положилася до ліжка а її дітий не було кому обійти. Гроші, які були заощаджені, пійшли на медицини і докторів, відтак помагали приятелі, однак що не роблено, виглядало, що вона мусить іти. Вкінци дано її до шпиталя. Її чоловік відвиджував її що неділі і приносив її богато газет, бо в шпитали вона могла дістати ли[illegible] англійські. В одній з газет побачила оголошенне за лікарство на солітера, та його познаки, що як раз відповідало її коробі. Сейчас післала вона по сю медицину так що навіть докторі про се нічого не знали та вжила її. Результат був: викинення 40 фітів солітера. Розуміється, докторі сказали, що вони знали, що її долягае і так дальше, однак вона каже, що колиби була не побачила свого оголошення в часописі, була би вже в гробі.

Богато мущин, женщин і дітий нераз лічиться безуспішно на инші хороби, коли їх правдива слабість е сей монстер солітер. Правдиві познаки його суть відпадки частями, похожі знаки, втрата апетиту, обложений язик, горячка, біль хребта і ніг, завороти, біль голови, умлівання від порожного жолудка, темні знаки під очима. Жолудок тяжкий, чутте повзання в жолудку і кишках. Жовта шкіра, утрата ваги, нелобрий віддих. Нема охоти до життя, праці, нема амбіції, все лінивий. Елептичні напади знані як причина кробака, який нераз доростае 50 фітів. Солітер повзучий до гортанки, може вдусити свою жертву. Позбудьтеся його заким незапізно. Замовте лікарство Laxtan днесь, яке вишлеся Вам по одержанню $10.48 через Laxal Med. Co., 548 Laxal Bldg., Box 963, Pittsburgh, Pa. Laxtan е нешкідливий, не продається по аптиках. — Подайте вік. — Заасекурувати пакунок додайте 25 цнт. B-1

СТЕФАН І. ЄВУСЯК
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга чесна і дешева.
Достарчується автомобілі на весілля, хрестини і другі оказії. Удавайтесь до свого!
ОФІСИ:
77 Morris St., Jersey City, N.J.
Tel. Montgomery 1745
48 Prospect Av., Bayonne, N.J.
Telephone 540